

Azərbaycanda demokratik seçki mühiti mövcuddur

Xarici sifarişlərin icraçıları olan dağıdıcı ünsürlərin parlament seçkiləri ilə bağlı apardıqları təbliğatın şəxsi ambisiyalarından qaynaqlanan qərəz olduğu reallıqların fonunda bir daha təsdiqlənir

"Azərbaycanda siyasi islahatların davam etdirilməsi üçün bütün imkanlar, siyasi iradə vardır. Biz mütərəqqi meyillərə çox müsbət yanaşırıq. Azərbaycanı müasir, güclü dövlət kimi görürük. Azərbaycanın inkişafı həm iqtisadi, həm siyasi islahatların aparılması istiqamətində mümkün ola bilər. Biz istəyirik ki, ölkəmiz dünyanın inkişaf etmiş ölkələr sırasına daxil edilsin. Əlbəttə, bunu etmək üçün ölkədə bütün işlər müasir tələblərə uyğun şəkildə aparılmalıdır."

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev bildirir ki, demokratiya bizim şüurlu seçimidir. Ölkədə siyasi mübarizə sivil qaydalarla tənzimlənir. 24 illik müstəqillik tarixinə malik olan Azərbaycanın ötən dövr ərzində müxtəlif sahələrdə həyata keçirilən islahatlar nəticəsində qazandığı uğurlar seçki sisteminin də təkmilləşməsinə, beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasına, eləcə də seçki qanunvericiliyinin sistemləşdirilməsinə mühüm təsir göstərmişdir. Demokratik seçkiləri sabit vətəndaş cəmiyyətinin və hər bir dövlətin mütərəqqi inkişafının əsası kimi dəyərləndirən cənab İlham Əliyevin son illərdə seçki sisteminin təkmilləşdirilməsinə xidmət edən addımları beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də demokratiyanın inkişafı istiqamətində göstərilən səylərin əsas tərkib hissəsi kimi dəyərləndirilir. Sözsüz ki, bu təkmilləşmənin əsası 1995-ci ildə Konstitusiyanın qəbulu ilə başlanmışdır. Belə ki, sənəddə bu sahədə əsas prioritetlər müəyyən edilmiş, onlar rəhbər tutularaq Azərbaycanda bərabər seçki hüququ əsasında gizli səsvermə yolu ilə azad və mütəmadi keçirilən seçkilərin hüquqi bazası yaradılmışdır. 1997-ci ildən başlayaraq müasir standartlara cavab verən seçki qanunvericiliyinin təsis edilməsi məqsədilə Azərbaycan hökuməti ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosu ilə yaxından əməkdaşlıq etmişdir. 2001-ci ilin yanvarında Azərbaycan demokratik prinsiplərin inkişafı ilə məşğul olan Avropa Şurasına tamhüquqlu üzv qəbul olunduqdan sonra ölkəmizin seçki sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əməkdaşlıq çərçivəsi daha da genişləndirilmiş və bu prosesə Avropa Şurasının Venesiya Komissiyası da cəlb edilmişdir. Birgə əməkdaşlıq nəticəsində 2003-cü ilin mayında Seçki Məcəlləsi qəbul edilmişdir. Venesiya Komissiyasının və ATƏT-in De-

demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosunun yekun rəyində qeyd edilmişdir ki, Seçki Məcəlləsi seçkilərin və referendumun keçirilməsi üçün beynəlxalq meyarlara və ən yaxşı təcrübələrə uyğun olan hərtərəfli çərçivələr nəzərdə tutur. Ölkədə keçirilən seçkilərin əvvəlki seçki prosesləri ilə müqayisəli təhlilindən də bu gerçəklik özünü qabarıq şəkildə büruzə verir. Lakin qəbul olunan qanunu dəyişməz hesab etməyən Azərbaycan dövləti daim onların yeniləşməsinə, təkmilləşməsinə, dünyanın qabaqcıl ölkələrinin təcrübəsinin bu sənədlərdə öz əksini tapmasına səy göstərir. Seçki Məcəlləsinə 2005 və 2010-cu il parlament seçkiləri və 2008-ci il prezident seçkiləri zamanı edilən əlavə və dəyişikliklər, eyni zamanda 2005-ci ildə seçki praktikasının təkmilləşdirilməsi, seçkilərin hazırlanması və keçirilməsi ilə bağlı təxirəsalınmaz tədbirlər haqqında sərəncamların imzalanması Azərbaycan dövlətinin demokratik, dünya standartlarına uyğun seçkilərin keçirilməsində necə maraqlı olduğunu ortaya qoyur. Ölkədə keçirilən seçkilərdə yeni təcrübələrin tətbiqi - barmağın gözəgörünməyən mürəkkəbə boyanması, yerli və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən "exit poll"un keçirilməsi, seçki məntəqələrində veb-kameraların quraşdırılması və s. kimi addımlar da bu istəyin göstəricilərindəndir.

Seçkilərin mahiyyətə bir-biri ilə qırılmaz surətdə bağlı, müxtəlif mərhələlərdən ibarət mürəkkəb proses olduğunu nəzərə alsaq, bu mərhələlərin demokratikliyi, şəffaflığı təmin etmək üçün də ciddi addımlar atılır. Azərbaycan dövlətinin seçkiləri izləmək üçün daha çox xarici müşahidəçilərin iştirakında maraqlı olması, bunun-

la bağlı həmin qurumlara müraciətlər ünvanlaması daim təqdir olunub. Məlum olduğu kimi, beynəlxalq qurumlar seçki proseslərində uzunmüddətli və qısamüddətli müşahidə missiyaları ilə təmsil olunurlar. Onlar həm seçkilərə hazırlıq işləri ilə yaxından tanış olurlar, həm də səsvermə prosesini izləyirlər. Sonda proseslə bağlı ilkin nəticələr açıqlanır, yekun rəy bildirilir. Bu günə qədər ölkəmizdə keçirilən seçkiləri izləyən beynəlxalq müşahidəçilərin ümumi fikirləri bu olub ki, hər bir mərhələdə demokratiklik, şəffaflıq təmin olunub, səsvermə zamanı seçicilər öz seçim hüquqlarından istifadə edərək, seçimlərinə sərbəstdirlər. Sosial dayağı və nüfuzu olan namizəd yaradılan demokratik şəraitdən bəhrələnməyə qəbuledilən təmin etmək imkanındadır.

Xatırlasaq, bu fikirlər AŞPA Monitoring Komitəsinin, həmçinin İnsan Hüquqlarına dair Beynəlxalq Standartların Təsbiti üzrə Birgə İşçi Qrupunun üzvü, ekspert Zmago Jelinčin "Amnesty International" təşkilatının Azərbaycanla bağlı hesabatına münasibətdə də öz əksini tapmışdır ki, beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanda keçirilmiş seçkilərə dair çox müsbət fikirdədirlər. Seçkilərin elan olunması və namizədlərin irəli sürülməsi, qeydə alınması, seçkiqabağı təşviqat və s. proseslər ölkədə yüksək səviyyədə təşkil olunur. Səsvermə mərhələsində seçicilərin öz seçim hüquqlarından sərbəst istifadə etmələri təmin olunur, hər kəs öz seçimində azaddır. Demokratiyanın əsas tələblərindən biri də məhz budur.

Bu məqam da qeyd edilir ki, ölkədə heç bir ayrı-seçkiliyə yol verilmədən bütün siyasi partiyalara prosesə qatılmaq üçün eyni imkanlar yaradılır. İrəli sür-

rülən namizədlərin heç bir problemlə üzləşmədən qeydiyyatdan keçməsi, sağlam rəqabət şəraitində təbliğat və təşviqatının həyata keçirilməsi istiqamətində dövlətin atdığı addımlar təqdir olunur. Məhz yaradılan demokratik şəraitin nəticəsidir ki, qarşıdan gələn parlament seçkilərində 50-dən artıq partiya ayrı-ayrılıqda, yaxud qeyri-hökumət təşkilatları və partiyalarla birgə blok şəklinde iştirak etməkdə qərarlıdır.

Təbii ki, bu uğurları qısaca da olsa təhlil etməyimiz səbəbsiz deyil. Parlament seçkiləri ilə bağlı dağıdıcı ünsürlərin və onların tabeliyində olan mətbu orqanların xarici anti-Azərbaycan dairələrin sifarişlərinə uyğun olaraq ölkədə təkmil seçki qanunvericiliyinin mövcudluğunu şübhə altına almaq cəhdləri bir-mənalı qarşılanmır. "Milli Şura"nın seçkiləri zəifliklərinin ucbatından boykot etmək qərarlarını ölkədə demokratik seçki mühitinin olmamasına etiraz adı altında ört-basdır etmək cəhdləri diqqətdən yayınmır. AXCP-çilərin seçkilərdə iştirak etməyi xalqa xəyanət kimi qəbul etməyə çalışmaları düşərgə təmsilçilərinin özləri tərəfindən də böyük narazılıqla qarşılanır. Seçkilərdə iştirak edib, ölkənin gələcək inkişafına dəstək olmaq xəyanətdirsə, onda ermənilər və ermənipərəst qüvvələrlə işbirliyində olub, Azərbaycanın əleyhinə təbliğat aparmağı necə adlandırmaq olar? Bütün fəaliyyəti dövlətə, xalqa xəyanətdən ibarət olan Ə.Kərimlinin "adımı sənə qoyum, səni də yana-yana" deyişi üzrə hərəkatı onun simasızlığına, mənevəyatsızlığına işiq salır. Boykot beynəlxalq səviyyədə də qeyd edildiyi kimi, zəifliyin, gücsüzlüyün göstəricisidir. Digər tərəfdən, AXCP rəhbərinin və onun sifarişlərinin ic-

raçısı olan yazarların bu və ya digər beynəlxalq təşkilatın, dövlətin adından hesabatlar hazırlamaları, qətnamələr tərtib etmələri ictimaiyyətdə onlara qarşı mənfi rəyi birə on qat artırır. Vətəndaşlıq təəssübkeşliyindən uzaq olan bu ünsürlər ictimai fikri çətdirməyə üçün bu kimi fikirləri səsləndirirlər ki, ölkədə guya demokratik seçki mühiti olmadığından, seçkilərin nəticələri öncədən hazır olduğundan avropalı deputatlar beynəlxalq müşahidəçilərə Azərbaycanı seçkiyə getməməyi tövsiyə edir. Maraqlı, eyni zamanda özlərinin xislətinə uyğun açıqlama deyilmi? Bu baxımdan ki, əli kərimlilər xarici dairələrin diktəsi əsasında oturmaq, onların sifarişlərinin icraçısı olduqlarından elə düşünlər ki, hakimiyyət də siyasətini kimlərsə göstərirlərsə uyğun həyata keçirir. Unutmaq ki, Azərbaycan müstəqil dövlətdir, göstərişlər əsasında oturmaq deyil. Ən əsası seçkilər xalqın iradəsinə əsaslanır. Azərbaycan dövləti qeyd etdiyimiz kimi, yalnız reallıqlarımızın şahidi olmaq, demokratik inkişafı yaxından izləmək üçün xarici müşahidəçilərin seçki prosesini izləmələrinə səy göstərir. Buna görə də dağıdıcıların və onların inhisarında olan mətbu orqanların əsassız təbliğatları ictimai fikrə təsir etmək imkanında ola bilməz. Reallıqların içində olan xalq seçkilərə hazırlığın hansı səviyyədə olduğunu çox yaxşı görür və dəyərləndirir.

Ümumilikdə müxalifət düşərgəsində aparılan bölgüyə əsasən, dağıdıcı qrupun təmsilçiləri kimi tanınan partiyaların fəaliyyətinə diqqət yetirdikdə hər zaman oxşar olan bir məqamın şahidi olur. Bu məqamın daha çox hansı ərazilərdə diqqət çəkdiyi məlumdur. Ölkəmiz üçün əhəmiyyətli tədbirlərin keçirildiyi zamanlarda göstərilən canfəşanlıqlar onların uğurlarımıza qısqanclıq hisslərindən qaynaqlanan addımları kimi dəyərləndirilsə də, seçkilər zamanı "fəallıqları" tamamilə başqa məqsədi daşıyır. Bu baxımdan ki, seçkinin bir sınaq imtahanı olduğunu dərk edən dağıdıcılar nüfuzlarının, sosial bazalarının yoxlulardan narahatlıq hissi keçirdiklərindən, ən əsası məğlubiyyətlərinin qaçılmaz olduğundan yeganə çıxış yolunu əks-təbliğat kampaniyasının sürətini artırmaqda görürlər.

Reallıq budur ki, məğlubiyyətin qaçılmazlığı dağıdıcıları boykota sürükləyir. Amma bu fikir beynəlxalq təşkilatların təmsilçiləri tərəfindən də bəyan edilir ki, boykot çıxış yolu deyil. Avropa Şurasının rəhbərliyi bu fikri də açıqlamalarında bildirmişdir ki, seçkilərə qatılmayan partiyaların seçkilərin nəticələri barədə fikir söyləməsi qanunaziddir.

Bir sözlə, yalnız seçkidən-seçkiyə "biz də varıq" prinsipi üzrə hərəkat edərək özlərini xalqa yaxın göstərməyə çalışsan əli kərimlilər bu həqiqəti çox yaxşı bilirlər ki, xalqa deyil, xarici himayədarlarına arxalananların aqibəti siyasi meydanın küncünə sıxılmaqdır. Bu gündə ölkədə keçirilən və xalqın iradəsinə əsaslanan seçkilərin nəticələri də bunun təsdiqidir.

Yeganə Əliyeva,
"iki sahil"